

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

7. Si vitia no[n] essent, multæ virtutes non essent.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

ex corpore aliquid euellere; quod est animantis naturam velle mutare. Sed homines prudentes non intelligunt, cum vitia ex homine tollunt, etiam se virtutem tollere; cui soli locum faciunt. Nam si virtus est, in medio ira impetu seipsum cohibere, ac reprimere; quod negare non possunt: caret ergo virtute, quisquis ira caret. Si virtus est, libidinem corporis continere; virtute careas, necesse est, qui libidinem, quam temperet, non habet. Si virtus est cupiditatem ab alieni appetitione frenare; nullam certe virtutem potest habere, qui caret eo, ad quod cohibendum, virtutis usus adhibetur. Ubi ergo vitia non sunt; nec virtuti quidem locus est; sicut nec victoria quidem, ubi aduersarius nullus est. Ita se ut bonum sine malo esse in hac vita non possit. Affectus igitur, quasi ubertas est animorum naturalis. Nam sicut in sentes ager, qui est natura fecundus, exuberat: sic animus incultus vitij sua sponte inualescentibus, velut spinis obducitur, sed cum verus cultor accesserit, statim cedentibus vitij, fruges virtutis oriuntur. Deus itaque cum hominem primum frugeret, mirabili providentia, ingeneravit ei prius istas animi commotiones, ut posset capere virtutem, sicut terra culturam; posuitque materiam vitiorum, in affectibus; virtutis, in vitij. Quia profectio aut nulla erit, aut in usu esse non poterit; si desint ea, per qua vis eum aut apparet, aut constat.

VII.

Virtutes igitur multae non essent, vel certe tantae non essent, si vitia non essent, aut peccata; e quibus proinde multa bona emergunt. Vnde humilitas? vnde lachrymae? vnde contritio, & poenitentiae virtus? vnde metus inferni, si peccata non essent. Cur David dicebat, *Miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam?* nonne causam ipse subiunxit? *Quoniam iniquitatem meam ego cognosco, & peccatum meum contra me est semper?* Neque meum dumtaxat, sed etiam matris meae, quia & *in peccatis concepit me mater mea.* Quam multos a nimia diuitiarum cupiditate, a comestationibus & immiseriordia deterruit diues ille epulo, qui induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide, postea autem dicebat, *erucior in hac flamma?* Quam multi, vsconfererent ad misericordiam Dei, tracti sunt, postquam viderunt, in gratiam receptum Zachaeum, Matthaeum, mulierem, quae erat in ciuitate peccatrix? ipsum denique latronem in cruce respicientem? Vnde in nobis existeret cura & sollicitudo salutis, si non audire-

mus,

Psal. 34. 13

Luc. 16. 19.

Luc. 7. 36.
Luc. 23. 43.

mus, tot peccare, & perire? atque inde intelligeremus, idem quod alijs contingit, nobis quoque posse contingere? Unde gratiarum actio, si non experiremur, nos, à diuina gratia prauentos, euasisse barathrum, in quod alij inciderunt? Duplicat gaudium rei desideratæ adeptio, & formidatæ declinatio. Quantam beati in æternum sentient lætitiā, si non solum experti fuerint, se videre summum bonum; sed etiam aspexerint se summo malo peccati supplicijque semper duraturi liberatos? Si nullum aliud bonum è peccato existeret, quàm vt dominatio Dei, & æquitas maiestatis ostendentis se gratiæ suæ arbitrum & dominum esse, eluceret, satis id esset Deo ad peccata sine reprehensione permittenda: iam verò ea etiam iudicum & magistratûs prudentiæ iustitiæque exercendæ præbent occasionem. Hæc prouidentia summæ ars est, non omnia mala tollere, sed ordinare ad bonum; vt immensitas diuinæ bonitatis omnibus modis innotescat, & bona etiam per mala commendentur. Neque enim magis debent bona naturæ, quàm morum celebrari. At bona naturæ per monstra ipsa, quæ censentur mala naturæ, honestantur; augent enim ornatum vniuersi, qui, tamquam pulchritudo iuxta næuum, magis enitescat. Ita & peccata, quæ sunt monstra morum, ad prouidentia decus spectant. Vt autem in naturalibus monstris, non peccat naturæ intentio, semper optima, sed causæ particulares; sic & morum monstra præter diuinum propositum accidunt. Itaque non peccat prouidentia ipsa, sed homines; quorum peccatis diuina prouidentia vtitur ad beneficentiam, immo & omnipotentiam suam declarandam. Vtitur enim malis bene, & ostendit, à sceleribus nostris artem atque potentiam suam fuisse prouocaram. Ita quippe omnipotens est, vt omnia possit facere, præter peccatum, quod est nihil. In ipso tamen hoc nihilo, quod facere non potest, aliquid facit; nam propter infinitam suam bonitatem, bonum ex eo extorquet. Et, ni fallor, huc aspexit etiam Plotinus, cùm dixit: *Pravitas vile quiddam affert ad vniuersum, facta videlicet iuris ipsius exemplum, multaq; ex se vtilia pariens, reddit enim animos vigilantes, afficitq; vt diligenter excogitent, qua via potissimum à precipitio pravitatis valeant declinare: Hæc rursus, vt quantum bonum virtus sit comparatione malorum, vitiosas*

Plotin lib. 3.
encl. 2. cap. 9.

vitiosos animos affligentium, cognoscamus. Neque propterea hæc facta sunt mala: sed dictum est, ipsam mundi artificem rationem, malis postquam facta sunt, opportunè admodum usi solere, id autem maxima potestatis est, malis etiam benè usi valere.

CAPVT LIX.

Divina Iustitia notitiam, mundo maximè necessariam, è bellorum pœnâ, quam peccata nostra exigunt, elucere.

I.

Psal. 111. 4.

Psal. 10. 7.

Iustitia adhuc superest eaque præcipua causa, ob quam sapientissima illa providentia, & peccata permittit, & bella; quia videlicet *Deus misericors, & miserator, & iustus est.* Deum non novit, qui novit tantum misericordem, etiam iustum nosse debet. At unde noscet, nisi è plagis, quas vel permittit, vel immittit? David postquã dixit: *Pluet super peccatores laqueos: ignis, & sulphur, & spiritus procellarum, pars calicis eorum; causam subiunxit. Quoniã iustus Dominus, & iustitia dilexit: æquitatem vidit vultus eius.* Ergo iustitia manifesta fit ex pœna, pœna autem supponit culpam; quæ etiã ex se malum quoddam est, inde tamen boni aliquid ex ea elicitur, quia iustitia divina plectendo innotescit. Aliter tamen quàm in aliquo creato Principe, vel gubernatore superiorem agnoscente, in quo aliquando ex peculiari contractu, vel obligatione erga Remp. vel eos, quibus ius dicere tenetur, nascitur strictum debitum. Pœna enim peccato, seu potius peccatori debetur, non quòd is ad eam ius aliquod habeat, sicut mercenarius ad mercedem, sed quia illi congruit, estq; necessaria, ut rectus ordo per eum violatus instauretur. Ob quam causam etiam pœna debetur Reip. cuius peccator est pars, & cuius legem violavit. Huic debito respondet iustitia vindex in eo, qui Remp. gubernat, cui per officium vel pactum obligatus est, ut ei ius administret fontes puniendo. Sic enim & debitum solvit Reip. & consulit bono communi. Ab hac virtute Iudices iusti appellantur, & laudibus digni. Neque bonum est dumtaxat atq; honestum, ordinem iustitiæ violatum instaurare, sed etiam magnum Reip. decus. Adde, quòd sine scelerum vindicta, legum observatio, quæ est maximum Reip. ornamentum, constare non possit. In Deo, tamquam supremo Principe, obligatio locum non habet,